

УДК 911.3:81'373.21(477.82)

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5843/2025-3-8>

ОСОБЛИВОСТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ ТОПОНІМІКИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Потапова Алла Геннадіївна

кандидат географічних наук, доцент,

доцент кафедри економічної та соціальної географії,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ORCID ID: 0000-0002-4287-2486

Актуальність дослідження: топонімічний простір України, зокрема Волинської області, зазнає трансформацій унаслідок суспільно-політичних змін, децентралізації, урбанізації та процесів декомунізації, що супроводжується активним перейменуванням географічних об'єктів. У таких умовах зростає потреба в системному аналізі регіональної топоніміки як елементів історико-культурної спадщини, що дозволяє зберігати ідентичність території, переосмислювати її історичне минуле та формувати просторову самосвідомість населення. **Предметом дослідження** є топоніми Волинської області як відображення природно-географічних умов, історико-культурної спадщини та соціально-економічних трансформацій регіону. **Мета дослідження:** виявлення особливостей формування, структури та семантики географічних назв Волинської області як відображення природно-географічних умов, історичного розвитку та етнокультурних процесів регіону. **Методологія дослідження:** комплексний підхід, що поєднує методи топонімічного аналізу, лінгвістичної етимології, історико-картографічного вивчення та геопросторового моделювання. **Результати дослідження:** проаналізовано та систематизовано топоніми Волинської області, визначено їх семантичну природу, походження та функціональне навантаження. Встановлено спільні риси у формуванні географічних назв, що пов'язані з природними умовами, історико-культурними процесами та етнолінгвістичними впливами. **Практичне значення:** полягає у виокремленні характерних рис топонімів Волинської області, що дозволяє фахівцям у галузі географії, краєзнавства, культурології та туризму коректно інтерпретувати назви, враховувати їх у процесах просторового планування, збереження історико-культурної спадщини і розвитку локальних брендів. **Висновки:** виокремлено характерні риси географічної топоніміки Волинської області. Встановлено, що топоніми здебільшого відображають природні умови та географічні особливості території, тоді як ойконіми мають антропогенне походження й репрезентують соціально-історичний розвиток поселень. **Перспектива подальших досліджень** полягає у вивченні можливостей збереження та актуалізації топонімічної спадщини Волинської області, розробленні механізмів ребрендингу географічних назв у контексті туристичної привабливості регіону, а також у створенні інтегрованих інформаційно-картографічних ресурсів на основі топонімічних даних у співпраці між науковими установами, органами місцевої влади і туристичним бізнесом.

Ключові слова: топоніміка, ойконіміка, топонімічний ландшафт, географічні назви.

FEATURES OF GEOGRAPHICAL TOPONYMY IN THE VOLYN REGION

Potapova Alla Gennadiivna

Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Economic and Social Geography,

Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-4287-2486

The relevance of the research: the toponymic landscape of Ukraine, especially in the Volyn region, is undergoing notable transformations as a results of socio-political changes, decentralization, urbanization, and the processes of decommunization. These changes are accompanied by the active renaming of geographical objects. In this context, there is a growing need for a systematic analysis of regional toponymy as elements of historical and cultural heritage. Such analysis plays a key role in preserving territorial identity, reinterpreting historical narratives, and fostering the spatial self-awareness of the population. **Subject of the research:** the subject of the study is the toponyms of the Volyn region, which reflect the region's natural and geographical conditions, historical

and cultural heritage, and socio-economic transformations. **The purpose of the study:** to identify the specific features of the formation, structure, and semantics of geographical names in the Volyn region as expressions of its natural environment, historical development, and ethnocultural processes. **Research methodology:** the study applies a comprehensive methodological approach that combines toponymic analysis, linguistic etymology, historical and cartographic research, and geospatial modeling. **Research results:** toponyms of the Volyn region were analyzed and systematized. Their semantic nature, meanings, and functional roles were determined. Common features in the formation of geographical names were identified, linked to natural factors, historical and cultural developments, and ethnolinguistic influences. **Practical Significance:** the results provide a basis for accurately interpreting the toponyms of the Volyn region. This is especially valuable for professionals in geography, local history, cultural studies, and tourism. The findings can be applied in spatial planning, heritage preservation, and local branding. Additionally, the data can be used to promote the region, develop thematic tourist routes, and raise public awareness of the origins and meanings of local place names. **Conclusions:** the study identifies characteristic features of the geographical toponymy of the Volyn region. While toponyms primarily reflect the natural landscape, oikonyms are anthropogenic and represent the socio-historical development of settlements. **Prospect for further research:** future investigations should explore strategies for preserving and revitalizing the toponymic heritage of the Volyn region, developing rebranding mechanisms for geographical names in the context of the region's tourist attractiveness as well as in creating integrated information and cartographic resources based on toponymic data in cooperation between scientific institutions, local governments and the tourism business.

Keywords: toponymy, oikonymy, toponymic landscape, geographical name.

Постановка проблеми. З давніх-давен людям цікава географічна назва тих чи інших міст, сіл, річок, озер, гір тощо. У працях грецьких і римських істориків та географів можна знайти спроби пояснень окремих географічних імен. Існує розділ лінгвістики, який вивчає географічні назви (топоніми), їх походження, значення, структуру та функції. Топоніміка є частиною більш загальної науки – ономастики, яка досліджує власні назви.

Виникає питання: для чого вивчати ці назви? Після оприлюднення результатів виконання сталінським режимом партійної програми ліквідації «неперспективних» населених пунктів дуже актуально це знати, адже ця інформація дозволяє зрозуміти просторові співвідношення та зміни життя. Неможливо уявити сучасне суспільство без географічних назв, які повсюди і завжди супроводжують наше мислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Першими дослідниками топонімів були мандрівники, землепрохідці, першовідкривачі. Саме вони першими дослідили географічні назви, здійснили їх систематизацію та картографію. Для пояснення назв та особливостей топонімів у той час не вистачало саме наукового пояснення та підґрунтя, що змусило науковців розробити новий напрям у науці – топоніміку.

Перші спроби пояснень географічних назв зустрічаються в працях давніх мислителів,

релігійних книгах тощо. Проте топоніміка як наука про власні назви виникає лише на початку XX століття.

Українська топоніміка бере свій початок у 1959 році, коли вперше було вжито такі терміни, як «топоніміка», «антропоніміка», «мікротопоніміка», «гідроніміка» [1].

Першим дослідником географічних назв і народної ландшафтної термінології в Україні був П. Тутковський. Саме він створив словник геологічної термінології, до якого увійшло понад 5000 українських наукових термінів [1].

Сучасна наукова література з топоніміки велику увагу приділяє вивченню взаємозв'язку географічних назв з історичними, природними та культурними процесами. Останні дослідження акцентують увагу на використанні топонімів як джерел інформації для реконструкції природного середовища, історії заселення території та вивченні мовних впливів.

Виокремлюють кілька провідних напрямів досліджень: розгляд топоніміки як важливого джерела історичної інформації, аналіз взаємозв'язку топонімів із природним середовищем, а також критичне осмислення явищ народної етимології.

Дослідники вивчають топоніми для виявлення етнокультурних змін та політичних впливів. Наприклад, роботи з декомунізації географічних назв в Україні стали важли-

вим кроком у відновленні історичної пам'яті. Такі праці висвітлюють використання ойконімів, гідронімів та оронімів для аналізу історичних процесів, зокрема міграцій і поселення. Назви, що збереглися в стародавніх документах, вивчаються як джерело для аналізу змін у ландшафтах. Зокрема, деякі публікації присвячені гідронімам, що означають колишні русла річок (наприклад, Стариця, Сухоріччя) чи зниклі водойми (Озерце, Сухе озеро, Безводне). Окремі дослідження підкреслюють важливість наукового підходу до тлумачення топонімів і застерігають від використання ненаукових методів дослідження.

Ойконіміка як напрям топоніміки досліджує назви населених пунктів, їх походження, структуру та розвиток. Останні дослідження в ойконімії Волинської області зосереджені на різних аспектах формування та еволюції назв населених пунктів.

М. Висоцька аналізує перейменування назв населених пунктів у XX столітті (у післявоєнний період) та зміни в топонімному ландшафті України внаслідок утворення нових географічних назв на -івка.

Дослідження В. Лучик, представлене на платформі ResearchGate, аналізує вплив змін 1946 року на систему ойконімів України. Встановлено, що внаслідок цих змін виникли нові штучні оніми з суфіксом -івк-а, замінивши старі, часто давні назви, що фіксували історичну та культурну пам'ять народу. Метою розвідки є збереження всіх таких назв і визначення чинників, які вплинули на зміни в ойконімній системі України [2].

Мовознавиця І. Скорук здійснила семантико-словотвірний аналіз ойконімів Маневицького району Волинської області. Дослідження охоплює 65 ойконімів, їх поділ на лексико-семантичні групи та особливості словотвірної будови [3].

Топоніми Волині як відображення народної географії досліджувала Л. Василюк [4].

М. Бондаренко аналізує українські ойконіми, назви яких мають рослинне походження. Дослідження охоплює різні регіони

України, включаючи Волинську область, і виявляє структурно-словотвірні та морфологічні особливості таких ойконімів [5].

З. Купчинська, аналізуючи архівні ойконіми на -ьскъ на Правобережному Поліссі, зокрема на території Волинської області, встановила, що за останні 50–70 років кількість таких назв значно зменшилася [6].

О. Гнатюк, М. Гоманюк, А. Мельничук розглядають процес декомунізації топоніміки України, зокрема в контексті Волинської області. Дослідники підкреслюють складність і неоднозначність цього процесу, що передбачає зміну назв населених пунктів, вулиць та інших географічних об'єктів [7].

Ці та інші дослідження свідчать про багатовекторність підходів до вивчення ойконімії Волинської області: від аналізу мовних та лексичних аспектів до вивчення впливу історичних подій на топонімічну систему регіону.

Основні напрями досліджень географів у сфері ойконіміки – це аналіз розташування топонімічних об'єктів, впливу на них природних умов, економічного розвитку регіону тощо.

Л. Масюк у праці «Географічні назви Волині: історико-географічний аналіз» дослідила вплив природного середовища на формування назв поселень, зв'язок ойконімів із гідронімією (назвами річок, озер), роль лісових, болотистих та рівнинних ландшафтів у формуванні назв волинських сіл [4].

О. Позняк у праці «Топонімія і географія Волині» дослідив зміни ойконімів у зв'язку з урбанізацією та переселеннями, порівняв назви населених пунктів із ландшафтними особливостями регіону і проаналізував, як змінювалися ойконіми Волині під впливом польських, радянських та українських адміністративних реформ [4].

Ю. Костриця в праці «Топонімічні дослідження Західного Полісся» розглядав взаємозв'язок між рельєфом та назвами поселень, здійснив картографічний аналіз ойконімів Волині, дослідив зміни в топоніміці внаслідок меліорації та господарського освоєння територій.

Усі ці дослідження підкреслюють багатогранність підходів до вивчення ойконії Волинської області, від аналізу мовних та лексичних аспектів до вивчення впливу історичних подій на топонімічну систему регіону.

Мета статті – дослідити типологію, походження та функціональні особливості ойконімів Волинської області, визначити основні мовно-культурні та історичні чинники, що вплинули на формування географічних назв регіону. Завдання дослідження: провести класифікацію топонімів Волинської області за типами та функціями; проаналізувати етимологію основних груп географічних назв регіону; визначити вплив історичних і культурних процесів на формування топонімів.

Для досягнення поставленої мети було застосовано комплекс взаємодоповнювальних методів дослідження, зокрема: етимологічний аналіз, який передбачав вивчення походження географічних назв, установлення їх значення та семантичних особливостей; порівняльно-історичний метод, що полягав у зіставленні сучасних і давніх назв населених пунктів з метою виявлення змін в їхній структурі та функціонуванні в різні історичні періоди; архівно-документальний аналіз включав опрацювання історич-

них документів, картографічних матеріалів та статистичних даних, що дало змогу простежити еволюцію топонімічної системи; польові дослідження та опитування полягали в безпосередньому зборі інформації від місцевих мешканців, фіксації місцевих варіантів назв і пов'язаних із ними легенд та переказів.

Основний матеріал. Основними напрямками топоніміки є: етимологія топонімів (вивчення походження назв), класифікація топонімів (поділ географічних назв за ознаками), картографічна топоніміка (дослідження застосування географічних назв на картах) та культурно-історична топоніміка (аналіз взаємозв'язку назв із культурою, історією та мовними особливостями певної місцевості).

Географічні назви поділяються за ознаками: ойконіми, гідроніми, лімніми, ороніми, хороніми, дромоніми, фітоніми, зооніми, агроніми, урбаноніми, культуроніми, астроніми [8] (табл. 1).

Ойконіми – це географічні назви населених пунктів: міст, сіл, селищ, хуторів та інших постійних поселень людей, які формуються під впливом різних історичних, мовних, культурних та географічних факторів (табл. 2).

Таблиця 1

Категорії основних видів топонімів

№ з/п	Категорії	Назви	Приклади
1.	Ойконіми	населених пунктів: міст, сіл, поселень	Київ, Львів, Одеса
2.	Гідроніми	водойм: річок, озер, морів, океанів, джерел	Дніпро, Дунай, Байкал, Чорне море
3.	Ороніми	географічних форм рельєфу: гір, хребтів, височин, долин	Карпати, Говерла, Альпи, Гімалаї
4.	Хороніми	великих територій, країн, регіонів, історичних земель	Україна, Галичина, Балкани, Європа
5.	Дромоніми	шляхів: доріг, стежок, маршрутів	Шовковий шлях, Чумацький шлях
6.	Фітоніми	пов'язані з рослинністю	Лісова Поляна, Дубове, Ясенівка
7.	Зооніми	пов'язані з тваринами	Ведмежий перевал, Орлине гніздо
8.	Агроніми	сільськогосподарських угідь: полів, луків, пасовищ	Долина троянд, Зелений гай
9.	Урбаноніми	міських об'єктів: вулиць, площ, парків, кварталів	Хрещатик, Майдан Незалежності
10.	Культуроніми	об'єктів культури та історії: пам'яток, храмів, архітектурних споруд	Софія Київська, Кремль, Стоунхендж
11.	Астроніми	пов'язані з небесними об'єктами	Чумацький Шлях, Полярна зірка

Джерело: складено за [8]

Таблиця 2

Класифікація ойконімів

№ з/п	Критерії		Назви	Приклади
1.	За походженням	Особові імена	утворені від імен засновників, правителів чи відомих осіб	Київ (від легендарного князя Кия); Івано-Франківськ (на честь Івана Франка)
		Роди і племена	утворені від назв племен чи народностей	Полтава (від назви племені полян); Ківерці (від тиверців, що заснували місто)
		Географічні особливості місцевості	утворені від розташування об'єкта	Водяне (поруч із водоймою); Залісся (розташоване за лісом)
		Релігійні мотиви	пов'язані з релігійними символами чи об'єктами	Святогірськ (від слова «святий»); Хрестівка (символ хреста)
2.	За мовним походженням	Слов'янські		Львів, Чернівці, Дрогобич
		Неслов'янські	запозичення чи залишки інших культур	Балта (тюркське походження); Бердянськ (тюркське «берди» – даний Богом)
3.	За часом утворення	Стародавні	існують із часів Київської Русі	Київ, Чернігів, Переяслав
		Новітні	утворені у XX столітті	Южноукраїнськ, Славутич
4.	За структурою	Прості	складаються з одного слова	Харків, Луцьк, Одеса
		Складні	складаються з кількох слів або частин	Кам'янець-Подільський, Новоград-Волинський

Джерело: складено за [8], [9]

Географічні назви населених пунктів Волинської області відображають історію, культуру, географічні особливості та традиції регіону. Їх походження пов'язане зі слов'янськими й тюркськими мовами, історичними подіями, географічними умовами та іншими чинниками.

До складу Волинської області входить 4 райони: Луцький, Володимирський, Камінь-Каширський і Ковельський райони.

За походженням топоніми Волинської області можна поділити на дві частини: створені в процесі суспільно-історичного розвитку та стихійні [8]. Наприклад, назви сіл Воштин, Бортнів, Бортнове, Бортяхівка тощо свідчать про те, що населення колись займалися бортництвом. Другі мають соціально-історичну або ідеологічну спрямованість. Вони не мають безпосереднього зв'язку з відповідною реальністю і є пропагандистськими посвятами та символами. Внаслідок ідеологічної спрямованості з'явилися назви населених пунктів Першотравневе, Радянське, Жовтневе.

На формування історично створених топонімів вплинули місцеві географічні тер-

міни. Поліська частина Волинської області багата на болота, багна, трясовиська. Особливості цього ландшафту відображені в назвах багатьох поліських сіл: Мокре та Заболоття – Ковельського району, Заболоття й Заболотці – Володимирського, Заболотці – Луцького районів. Назва Бузаки походить від слова буза – трясовина, мутна вода в річці, озері; грузьке болото з рідкою багнюкою [8]. Назва села Гать, похідне від слова гать – болото, що не висихає, завжди заболочене місце в долині, яке завалюється ломаччям, укладається полінами дров чи соломомою для проїзду чи проходу, тобто – дорога на болоті [10].

Особливості волинського топонімічного середовища вказують на основні типи поселень регіону. Можемо виділити такі типи поселень: села, давньоруські гради (города), селища, міста, містечка, хутори, слободи, новосілки, колонії, фільварки. Слово «село» – праслов'янського походження й означало «поле» і збігалось із звучанням іншого слова – се(д)ло – поселення [10]. Звідси селяни – люди, які обробляють

землю, мають справу з полем і живуть у селі. Садиба чи двір власника інколи називали сільце.

На адміністративній карті Волині початку ХХ століття зазначені такі назви населених пунктів, як: Волиця, Волиця-Дружкопільська, Волиця Морозовецька, Волиця Загорівська, Воля Островецька, Вулька Шельвівська, Вулька Угруска, Вулька Фалемичівська, Вулька Садівська, Вулька Свійчівська, Вулька Видраницька, Вулька Підлущка, Вулька Котівська, Вулька Сокирицька, Вулька Ковельська, Вулька Щитинська, Вулька Радошинська, Вулька Качинська, Воля Любитівська, Вулька Вербичанська. Ці назви вказують на те, люди в цих поселеннях були більш незалежні, ніж жителі сусідніх сіл, містечок, хуторів.

Волинські топоніми вказують, що на території області проживали поляки, німці, голандці, чехи, євреї. Серед назв населених пунктів досить часто траплялися назви, які вказували на національну приналежність їхніх жителів: Озеряни Чеські, Озеряни Польські, Боратин Чеський, Боратин Руський, Ляхів, Голендри Забужські, Жозефін, Кенігсдорф, Грінфельд, Блюменталь, Лібенштадт, Вінцентівка [8].

Територія Волинської області за своїм рельєфом виразно поділяється на дві частини: північну і південну. Північна частина області – Ковельський і Камінь-Каширський райони – є лісистою низовиною з ледве помітним схилом на північ і зрідка з незначними підвищеннями місцевості. Типовими тут є ліси, болота та численні озера. Ця частина території відноситься до Волинського Полісся.

Південна частина – Володимирський та Луцький райони – знаходяться на Волинській височині, яка порізана глибокими долинами із врожайними ґрунтами. Типовим для цих місць є горбкуватий польовий ландшафт.

Топоніми обох частин Волинської області помітно відрізняються між собою.

Поліська частина області багата на болота, багна, трясовиська. Особливості

цього ландшафту відображені в назвах багатьох поліських сіл: Мокре, Багно, Заболоття тощо [4].

У топонімах південної частини Волинської області фіксуються особливості горбкуватого рельєфу, наприклад, назви Горичів, Гор'янівка, Підгірне тощо [1].

Ґрунти місцевості також знайшли своє відображення в назвах ойконімів. На Волинському Поліссі ґрунти в основному піщані, про це свідчать назви таких населених пунктів, як: Піски-Річицькі, Пісочне, Піски, Піщане [4].

На території Волинській області знаходиться близько 130 річок (Прип'ять, Західний Буг, Стир, Стохід, Турія тощо), понад 220 озер (Світязь, Пулемецьке, Турське, Лука тощо). Ріки та озера відігравали найважливішу роль у виборі розташування населених пунктів для ведення землеробства, городництва, рибальства тощо. Ріки – найдавніші шляхи сполучення й торгівлі. Луки й сіножаті на берегах, природні водопої створювали необхідні умови для розвитку тваринництва. Перші поселення часто переймали назви водних об'єктів, на яких вони виникали. Так, річка Прип'ять дала назву селищу Головне, адже саме тут знаходиться витік річки, або її голова. Завдяки Прип'яті свої назви отримали села Заприп'ять та Прип'ять [8].

Історичні джерела свідчать, що велику роль для ведення торгівлі відігравав порт, який знаходився на місці впадання річки Луги в Західний Буг. Саме там виникло місто, яке отримало назву Устилуг.

Річка Турія зумовила появу таких назв населених пунктів, як Турія і Затурці. Від назви річки Виживка походять назви селища Стара Виживка та села Нова Вижива. Біля озера Турське розташоване с. Тур, на берегах озера Пулемецького – с. Пулемець, с. Пульмо, озера Світязь – с. Світязь, озера Люб'язь – с. Люб'язь [1].

Натепер лісистість Волинської області становить 34%. У давні часи поліська частина області майже вся була вкрита лісами. Люди «відвойовували» у природи території

для заснування поселень, для ведення сільського господарства тощо. Тому виникли такі назви поселень у тій місцевості: Гайки, Гайове, Залісоче, Залісся, Залісці, Ліски, Лісняки, Лісове, Ліски, Лісок, Міжгайці, Міжлісся, Пнівню, Деревок тощо [4].

У топонімії Волинської області в різних формах розкриваються усі основні та найбільш поширені види дерев, кущів, трав. Наприклад: Береза, Березичі, Березна Воля, Березники, Березовичі, Березолуки, Берестяне, Береськ, Вербка, Вербайв, Вербичне, Вербівка, Вербка, Вільхівка, Древині, Дубечне, Дубичанське, Дубище, Дубова Корчма, Дубове, Дубровиця Смолява, Липини, Липське, Липа, Липляни, Липне, Ольшани, Смоляри-Світязькі, Смоляри, Соснова, Соснівка, Смоличів тощо.

В ойконімах відображені назви фруктових садів, якими багаті землі південно-західної частини регіону. Серед фруктових дерев переважають вишні, черешні, сливи, груші та яблуні, а серед ойконімів – назви Вишеньки, Вишнів, Вишнівка, Мала Яблунька, Велика Яблунька, Яблунівка, Грушів, Грушівка тощо.

Різноманітність тваринного світу представлена у вигляді «фауністичних» ойконімів області: Велика Ведмежка, Вівчицьк, Вовчицьк, Віл, Ворона, Вужиськ, Дроздні, Жабка, Жабче, Журавець, Журавичі, Журавлине, Журавники, Заячиці, Заячівка, Звірив, Козин, Козлиничі, Козлів, Козовата, Козятин, Комарів, Комарове, Конище, Конюхи, Мала Ведмежка, Свинарин, Сокіл, Соколище, Солов'ї тощо [8].

На волинських землях жили працелюбні люди, які займалися землеробством, бджільництвом, рибальством, рідними ремеслами і торгівлею.

Промислу миловаріння завдячують назви таких сіл, як: Мильці, Миляновичі, Милятин.

Допоміжні промисли дали назви таким селам: Кухарі, Текля, Тертки тощо.

Серед давніх промислів регіону була вигонка смоли і дьогтю. Смолу використовували для просмолювання човнів, канатів, рибальських неводів, яку добували

зі старих соснових пнів. Саме цей промисел дав назви таким населеним пунктам області: Смолигів, Смолява, Смолярі, Смолярі-Світязькі.

Поширеними на території були поташні буди – розташовані в глухих лісах підприємства, що виготовляли з попелу поташ. Назви таких сіл, як Будище, Будки, Будники, свідчать про те, що виробництво поташу було досить поширеним в області.

Залізна руда на Волині поверхневого походження і зустрічалася у великих родовищах на болотах, на дні річок і озер. Видобували руду в невеликих печах-домницях. На місцезнаходження покладів болотної руди вказують назви таких сіл: Руда, Рудка, Рудка-Козинська, Рудка-Миринська, Рудка-Червинська, Рудники, Рудня [1].

Розвитку скляної промисловості (гутництва) сприяли наявність необхідної сировини: піску, крейди, вапна, деревного вугілля, а також тугоплавкої глини (для печей). Гути закладалися завжди серед лісів. Натепер збереглися такі назви сіл: Гута, Гута-Боровенська, Гута-Камінська, Гута-Лісівська.

Як бачимо, вплив географічного середовища на назви населених пунктів дуже значний. Топоніми є власними назвами окремих об'єктів, які мають цілком конкретні ознаки. До цих ознак належать особливості ландшафту, принцип заселення території, природні багатства та інші географічні особливості регіону.

Висновки. Отже, на основі викладеного вище можемо резюмувати:

1. Топонімічний ландшафт Волинської області є багатограним і відображає складну історико-культурну та етнологістичну ситуацію регіону;

2. Основні типи топонімів регіону включають гідроніми, ороніми, антропоніми та етнічні назви, що свідчить про різноманітність джерел формування географічних назв;

3. Етимологічний аналіз показав значний вплив слов'янських мов, а також окремі сліди запозичень із сусідніх мов і культур.

Література

1. Василюк Л. Особливості використання топоніміки у фізичній географії. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. С. 20–25.
2. Висоцька М. Ойконіми на -івк-а як результат перейменування поселень. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія*. Том 1. № 45. 2021. С. 135–141.
3. Скорук І.Д. Ойконімія Маневицького району Волинської області. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/813/1/manevuchi.pdf?utm_source=chatgpt.com
4. Василюк Л.Л. Роль топоніміки в історико-ландшафтних дослідженнях Волинського Полісся. *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*. Розділ 1. Географія. Луцьк, 2008. С. 66–71.
5. Бондаренка М. Українські ойконіми, мотивовані назвами рослин, як джерело вивчення української мови. *STUDIA LINGUISTICA*. 2019. Вип. 14. С. 70–90.
6. Купчинська З. Архаїчна ойконімія на *-ьскъ: Правобережне Полісся (XI–XIX ст.). *Вісник Львівського університету : Серія філологічна*. 2017. Вип. 64. Ч. II. С. 18–29.
7. Гнатюк О.М., Гоманюк М.А., Мельничук А.Л. Деколонізація ойконімів України: у пошуку оптимальних підходів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Географічні науки*. 2022. Випуск 17. С. 18–35.
8. Кихтюк В.В. Історична топоніміка Волині: формування, джерела, зв'язок з розвитком суспільства : дис. ... канд. істор. наук : 07.00.06. Луцьк, 2010. 227 с.
9. Лабінська Г. Топоніміка : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 274 с.
10. Шульгач В.П. Ойконімія Волині : Етимологічний словник-довідник. Київ : Кий, 2001. 189 с.
11. Wanjiru, M. W., & Matsubara, K. (2017). Street toponymy and the decolonisation of the urban landscape in post-colonial Nairobi. *Journal of Cultural Geography*, 34(1), 1–23. <https://doi.org/10.1080/08873631.2016.1203518>.
12. Różycki, B. (2017). Renaming urban toponymy as a mean of redefining local identity: The case of street decommunization in Poland. *Open Political Science*, 1, 20–31. <https://doi.org/10.1515/openps-2017-0004>.

References

1. Vasyliuk, L. (2016). Osoblyvosti vykorystannia toponimiky u fizychnii heohrafi [Features of the use of toponymy in physical geography]. *Naukovyi Visnyk Shkhidnoevropeiskoho Natsionalnoho Universytetu imeni Lesi Ukrainky*, 2016, 20–25 [in Ukrainian].
2. Vysotska, M. (2021). Oikonimy na -ivk-a yak rezultat pereimenuvannia poselen [Oikonyms with the suffix -ivk-a as a result of renaming settlements]. *Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho Universytetu. Serii: Filolohiia*, 1(45), 135–141 [in Ukrainian].
3. Skoruk, I. D. (n.d.). *Oikonimii Manevytskoho raionu Volynskoi oblasti* [Oikonymy of Manevychi district of Volyn region]. Retrieved from: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/813/1/manevuchi.pdf> [in Ukrainian].
4. Vasyliuk, L. L. (2008). Rol toponimiky v istoryko-landshaftnykh doslidzhenniakh Volynskoho Polissia [The role of toponymy in historical-landscape research of Volyn Polissia]. In *Pryroda Zakhidnoho Polissia ta Prylehlykh Terytorii. Heohrafiia* (Vol. 1, P. 66–71). Lutsk [in Ukrainian].
5. Bondarenka, M. (2019). Ukrainski oikonimy, motyrovani nazvamy roslын, yak dzherelo vyvchennia ukrainskoi movy [Ukrainian oikonyms motivated by plant names as a source for studying the Ukrainian language]. *Studia Linguistica*, 14, 70–90 [in Ukrainian].
6. Kupchynska, Z. (2017). Arkhaichna oikonimii na -ьскъ: Pravoberezhne Polissia (XI–XIX st.) [Archaic oikonymy in -ьскъ: Right-bank Polissia (11th–19th centuries)]. *Visnyk Lvivskoho Universytetu: Serii Filolohichna*, 64(2), 18–29 [in Ukrainian].
7. Hnatiuk, O. M., Homaniuk, M. A., & Melnychuk, A. L. (2022). Dekolonizatsiia oikonimiv Ukrainy: u poshuku optymalnykh pidkhodiv [Decolonization of oikonyms in Ukraine: In search of optimal approaches]. *Naukovyi Visnyk Khersonskoho Derzhavnoho Universytetu. Serii: Heohrafichni Nauky*, 17, 18–35 [in Ukrainian].
8. Kykhtjuk, V. V. (2010) *Istorychna toponimika Volyni: formuvannja, dzherela, zv'jazok z rozvytkom suspilystva : dys. ... kand. istor. nauk : 07.00.06* [Historical toponymy of Volyn: formation, sources, connection with the development of society: dissertation ... candidate of historical sciences: 07.00.06]. Lutsk, 227. [in Ukrainian].
9. Labinska, H. (2016). *Toponimika : navch. posibnyk* [Toponymy: textbook]. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 274. [in Ukrainian].
10. Shulhach, V. P. (2001). *Oikonimii Volyni: Etymolohichni slovnyk-dovidnyk* [Oikonymy of Volyn: Etymological dictionary-handbook]. Kyiv: Kyi, 189. [in Ukrainian].

11. Wanjiru, M. W., & Matsubara, K. (2017). Street toponymy and the decolonisation of the urban landscape in post-colonial Nairobi. *Journal of Cultural Geography*, 34(1), 1–23. <https://doi.org/10.1080/08873631.2016.1203518>. [in English].
12. Różycki, B. (2017). Renaming urban toponymy as a mean of redefining local identity: The case of street decommunization in Poland. *Open Political Science*, 1, 20–31. <https://doi.org/10.1515/openps-2017-0004>. [in English].

Дата надходження статті: 05.07.2025

Дата прийняття статті: 25.08.2025

Опубліковано: 07.10.2025